

Zpráva o šetření

ve věci diskriminace z důvodu etnicity v oblasti bydlení

Na veřejného ochránce práv se dne 10. května 2012 obrátila paní D. L. (dále jen „stěžovatelka“), která pracuje jako terénní pracovnice pro Farní charitu L., církevní charitativní organizaci. Kromě jiných aktivit se tato organizace v rámci sociální práce snaží zprostředkovat svým klientům bydlení. Obrací se proto jménem jednotlivých klientů na různé realitní kanceláře v regionu X. a pomáhá jim zorientovat se na realitním trhu a obstarat pronájem odpovídajícího bytu (případně i uzavřít nájemní smlouvu).

Opakovaně se ale setkává s tím, že realitní makléři se zcela otevřeně zeptají na etnicitu poptávajícího a pokud zjistí, že je Rom, klienta bez dalšího odmítnou, aniž by s ním jakkoli dále komunikovali. V některých případech jsou romští zájemci dopředu vyloučeni již v rámci uveřejněné nabídky bydlení.

Stěžovatelka se proto domnívá, že její klienti jsou diskriminováni z důvodu romské etnicity. Stěžovatelka by ráda dosáhla změny, podle jejího názoru je praxe realitních makléřů diskriminační.

A - Předmět šetření

Stěžovatelce a níže uvedeným realitním kancelářím předkládám následující zprávu o šetření, která je naplněním úkolu, jenž je mi svěřen ustanovením § 1 odst. 5 a § 21b písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem mého šetření bylo posoudit, zda nebylo dotčeno stěžovatelčino právo na rovné zacházení a zda existují důkazy o případném nerovném zacházení, které by bylo možno použít v soudním nebo jiném řízení.

B - Skutková zjištění

Z důvodu nedostatku přímých důkazů prokazujících diskriminační jednání a po předběžné dohodě se stěžovatelkou a s *Poradnou Y.*¹ (dále jen „Poradna“) byla pro účely šetření zvolena metoda situačního testování pomocí nahrávání telefonických hovorů sociální pracovnice hledající bydlení pro své klienty a v jednom případě hovoru osoby poptávající bydlení přímo pro sebe.

V rámci situačního testingu provedeného Poradnou byly testovány následující tři realitní kanceláře:

¹ Viz <http://www...>

(1) Reality A. – bez právní formy

nejde o právnickou osobu

makléř: paní N. a neidentifikovaný kolega

Ze zvukového záznamu vyplývá, že telefonní hovor přijala paní N. a po zjištění, o jaký byt se jedná, pověřila vyřízením telefonátu kolegu. Ten se po zjištění jména sociální pracovnice přímo zeptal, zda je Romka. Po kladném zodpovězení této otázky makléř uvedl, že kvůli požadavku majitele není ochoten zprostředkovat nájem bytu Romům.

(2) Reality B., s. r. o.

IČO xxx, sídlem yyy

jednatel: pan P. K.

makléř: pan N.

Ze zvukového záznamu vyplývá, že realitní makléř se po sdělení jména osoby, jíž by měl být nájem zprostředkován, přímo dotázal na etnicitu klientky. Po sdělení, že klientka je Romka, uvedl, že kvůli požadavkům majitele bytu nájem klientce nezprostředkuje pro její etnicitu.

(3) Reality C., s. r. o.

IČO zzz , sídlem www

jednatelé: pan I. H. a R. P.

makléřka: paní Č.

Ze zvukového záznamu vyplývá, že realitní makléřka, jež se představila jako „paní Č.“, po ujištění, že nájem by měl být zprostředkován Romce, uvedla, že vzhledem k přání majitele bytu nemůže nájem tohoto bytu zprostředkovat.

Ze záznamů telefonických hovorů vyplynulo, že všichni tři oslovení makléři odmítli zprostředkovat bydlení osobě romského původu, přestože na počátku telefonického rozhovoru uvedli, že je byt dosud volný.

Všichni makléři poukazovali na předchozí špatné zkušenosti majitele bytu s Romy a na jeho výslovný požadavek Romům byt nenabízet. Všichni tři taktéž shodně uvedli, že oni sami Romy neodsuzují, ale jenom tlumočí přání majitele, který je bezpodmínečně proti pronajímání bytu Romům. Realitní makléři dovozovali romský původ z příjmení klienta a při úvodním zjišťovacím telefonickém pohovoru se na etnicitu přímo dotázali. Jakmile byla etnicita ze strany klientky nebo zprostředkovatelky potvrzena, makléři se omluvili a odmítli sjednat prohlídku bytu.

Níže uvádím krátký výběr ze získaných přepisů telefonických rozhovorů: (uvedeno v původním znění včetně jazykových chyb):

(1) Reality A., hovor proběhl dne 3. dubna 2014

Makléř: „A já se Vás úplně ... chci zeptat, nejste náhodou Romka? Protože pan majitel měl takovej požadavek, že Romy nechce, zkušenost s Romy měl špatnou.“

Klientka: „No jsem Romka, a to je nějaká překážka?“

Makléř: „Halo, tak to se omlouvám, protože pan majitel má jasně požadavek, že ne.“

(2) Reality B., s. r. o., hovor proběhl dne 4. dubna 2014

Sociální pracovnice (dále jen „SP“): „Mohli bysme se domluvit, že by se přišla paní H. podívat na nějakou prohlídku?“

pan N.: „Paní H. je Romka?“

SP: „No je, je to nějaký problém?“

pan N.: „No, u majitele jo, on má s nima hodně blbý zkušenosti.“

SP: „Aha.“

pan N.: „Proto já se na to ptám. Proto mi to kladl na srdce. Takže prostě v žádném případě ne Romy.“

(3) **Reality C., s. r. o.**, hovor proběhl dne 3. dubna 2014

SP: „Dobrý den, ... Já jsem se chtěla zeptat, našla jsem tady nabídku bytu 2+1 v ul. T. Hledám byt pro svoji klientku H.. Jestli by byl volný ještě takhle.“

paní Č.: „Já předpokládám, že paní H. je asi Romka, že? Já to nemyslím nijak ve zlým, ale já bohužel tento byt nemůžu nabídnout této skupině, protože paní majitelka po špatných zkušenostech s tímto vyloženě nesouhlasí.“

C - Hodnocení věci ochránkyní

C.1 Zákaz diskriminace z důvodu etnicity v oblasti poskytování služeb

Právo na rovné zacházení je deklarováno ustanovením čl. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), které uvádí, že lidé jsou si rovni v důstojnosti a právech. Listina pak právo na rovné zacházení dále rozvíjí například v ustanovení čl. 3 odst. 1, které uvádí demonstrativní výčet důvodů, pro něž není přípustné mezi lidmi rozlišovat, jelikož by takové rozlišování neodůvodněně zasahovalo do lidské důstojnosti, jejíž ochrana je ústředním motivem konceptu lidských práv.

Další konkretizaci práva nebýt diskriminován představuje zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „antidiskriminační zákon“).

Přímou diskriminací se dle ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona rozumí jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z některého z uvedených důvodů, jímž je, mimo jiné, **etnicita**.

Taxativní výčet „zakázaných důvodů“ rozdílného zacházení uvedený v ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona totiž na prvních místech uvádí právě rasu, etnický původ a národnost jako historicky nejsilnější (tradiční) zakázané důvody antidiskriminačního práva² a bývá považován za důvod tzv. „*nejsilnější*“, tj. ten, který nemůže být nijak relativizován. Rozdílné zacházení z důvodu rasy nebo etnického původu právní řád a mezinárodní dokumenty přísně zakazují, neboť prakticky nelze najít legitimní cíl, který by takové rozlišování ospravedlňoval.³

Právo na rovné zacházení a **zákaz diskriminace** se vztahují i na **přístup k bydlení a jeho poskytování: právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace**

² Za historicky nejstarší diskriminační důvod, který byl nejdříve (alespoň v evropských podmínkách) legislativně chráněn, je zpravidla považováno pohlaví.

³ Zatímco s legitimním rozlišováním na základě věku či pohlaví právní řád počítá.

ve věcech přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování.⁴ Přičemž nájemní bydlení bylo nabízeno formou inzerátů dostupných prostřednictvím sítě internet, tedy veřejně.

Podobnou otázkou se ochránce již zabýval ve svém *Doporučení k naplňování práva na rovné zacházení s žadateli o pronájem obecního bytu*.⁵ Jakkoli se v tomto případě jedná o soukromou sféru a nejde o nabídku pronájmu bytů obecních (ale i zde obec hospodářší s vlastním majetkem v rámci samostatné působnosti obce), je vlastník bytu i realitní kancelář (zprostředkovatel) povinen respektovat zákon. Pokud některý z těchto subjektů nabídku zveřejní, musí zajistit rovné zacházení podle antidiskriminačního zákona. To znamená, že vlastník není povinen svůj majetek pronajmout komukoli, nesmí však z nabídky pronájmu veřejně a priori vyloučit určitou skupinu poptávajících jen na základě předsudku. V tomto případě na základě příslušnosti k určité etnické skupině.

C.2 Situační testování

Situační testing je specifická metoda používaná za účelem zjišťování a prokazování diskriminačního jednání. Při situačním testingu se navozuje situace, kdy je osoba z určité znevýhodněné skupiny (např. žena, Rom, cizinec, zdravotně postižený, starší osoba, gay aj.) záměrně vystavena možnému diskriminačnímu jednání, aniž by si osoba, jež se dopouští diskriminace, uvědomovala, že je její jednání sledováno. Situační testing lze použít zejména za účelem získání důkazních prostředků pro prokázání diskriminace v soudním řízení nebo ke zjištění výskytu diskriminace v určité oblasti. Situační testing lze provést různými způsoby, např. telefonickým rozhovorem, osobním setkáním, zasláním životopisů, případně i kombinací těchto způsobů. V tomto případě byla využita metoda telefonického rozhovoru. Testovaným subjektem byly realitní kanceláře nabízející zprostředkování bydlení. Testujícími osobami byly sociální pracovnice Poradny, které se v rámci situačního testingu naoko ucházely o bydlení.

V případech situačního testování osoby vědí nebo očekávají, že s nimi bude zacházeno nepříznivě. Jejich hlavním cílem ve skutečnosti není dosáhnout dotčené služby, ale shromáždit důkazy. To znamená, že tyto osoby nejsou „obětí“ v tradičním smyslu. Jejich zájmem je zajistit prosazování práva, a nikoli získat odškodnění za utrpěnou újmu.

Prozatím nebyla českým soudům předložena k posouzení mezní a nepochybně kontroverzní situace, kdy by testující osoba pouze předstírala, že své právo vykonává, tj. např. o ubytování by žádala osoba, která ve skutečnosti bydlet v daném zařízení nechce, o práci by žádala zaměstnaná osoba apod. Ve všech testovaných případech žalobci vždy tvrdili, že skutečně vykonávali své právo, a pokud by k odmítnutí nedošlo, tak by zaměstnání, resp. ubytování přijali. Naproti tomu svůj zájem pochopitelně předstíraly osoby, které v testu hrály úlohu osoby ve srovnatelné situaci. Je otázkou, jak by české soudy, v případě domáhání se nápravy soudní cestou, takové případy hodnotily. Avšak osoba předstírající výkon práva pociťuje ponižující zásah do své lidské důstojnosti naprosto stejně, jako osoba

⁴ Ustanovení § 1 odst. 1 písm. j) antidiskriminačního zákona.

⁵ Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Doporuceni/Obecni_byty.pdf.

právo vykonávající, neboť i této osobě je sdělováno, že pro svou příslušnost k určité skupině není hodna řádného výkonu práva. Efekt takového sdělení je stejný jak u osoby, která skutečně právo vykonat chce, tak u osoby, která je předstírá.⁶

Jak bylo uvedeno výše, situace, kdy žalobu podává osoba, která ve skutečnosti nevykonává své právo (v tomto případě nezisková organizace hledající pronájem bytu pro fiktivní romské zájemce), nebyla dosud českými soudy řešena. Považuji proto za vhodné srovnat postoj zahraničních soudů v této věci.

Ve věci projednávané ve Švédsku, kde skupina studentů práv provedla situační testování v nočních klubech a restauracích, došel Nejvyšší soud k závěru, že osoby, které se účastnily testování, mohly podat návrh na zahájení řízení pro diskriminační zacházení. Současně bylo možné snížit přiznanou náhradu škody tak, aby odrážela skutečnost, že daným osobám nebylo upřeno něco, co skutečně chtěly (tzn. vstup do konkrétních zařízení).⁷

K otázce, zda je nezbytné, aby byla nějaká osoba skutečně dotčena na svých právech z důvodu diskriminace, se vyjadřoval i Soudní dvůr Evropské unie v případě Feryn.⁸ Jedná se o případ, kdy belgický úřad pro rovné zacházení žaloval ředitele společnosti Feryn, který hledal montéry, ale nechtěl přijmout „osoby cizího původu“ z důvodů neochoty jeho zákazníků vpouštět je při provádění prací do svých domovů. Belgický soud žalobci nedal za pravdu s tím, že neexistuje žádný důkaz ani domněnka pro to, že by se třeba byl jen jedna osoba ucházela o zaměstnání a nebyla přijata z důvodu svého etnického původu. Soudní dvůr Evropské unie, kterému byla v této věci položena předběžná otázka, došel k závěru, že skutečnost, že zaměstnavatel veřejně prohlásí, že nepřijme zaměstnance určitého etnického nebo rasového původu, je zjevně takové povahy, že může skutečně odradit některé uchazeče od toho, aby se přihlásili, a tudíž představuje překážku jejich přístupu na trh práce, zakládá přímou diskriminaci při náboru ve smyslu směrnice 2000/43. Existence takové přímé diskriminace nepředpokládá existenci konkrétního stěžovatele, který tvrdí, že se stal obětí takové diskriminace. Stejně tak v případě stěžovatelky realitní kanceláře, respektive majitelé bytů, svou nabídkou uveřejněnou na internetu přímo explicitně vylučují národnostní menšiny.

Situační testing, jako prostředek účinného prokazování diskriminačního jednání, vznikl v 50. a 60. letech ve Spojených státech amerických. Za tu dobu se americká judikatura musela vypořádat s mnohými otázkami, a rozhodovací praxe amerických soudů tedy může sloužit soudům evropským jako zdroj inspirace. Na konci 80. let provedl Washingtonský výbor právníků ve spolupráci s Harvardskou univerzitou zajímavé šetření. Jednalo se o situační testování diskriminačního jednání společností poskytujících taxi služby. V rámci šetření bylo provedeno 292 testů, kterých se účastnili vybraní dobrovolníci předstírající zájem nechat se přepravit.

⁶ Bobek, M., Boučková, P., Kühn, Z.: Rovnost a diskriminace. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 200, s. 216.

⁷ Nejvyšší soud Švédska, Escape Bar Restaurant vs. Ombudsman proti diskriminaci, věc č. T-2224-07, 1. října 2008. Zpráva v anglickém jazyce: European Anti-Discrimination Law Review, č. 8 (červenec 2009), s. 70. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/lawrev8_en.pdf.

⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. července 2008, ve věci C-54/07, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding proti Firma Feryn NV. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=67586&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4731622>.

Výsledky ukázaly, že taxikáři nezastavili 20 % zájemců o přepravu černé pleti, u osob bílé pleti to však byly pouze 3 %. Taxikáři navíc často odmítali pasažéry přepravit do čtvrtí s vyšší koncentrací afroamerické populace. Tři provozovatelé taxi služeb byli zažalováni a odsouzeni k náhradě škody ve výši \$ 50.000.⁹

C.3 Přípustnost soudního použití zvukového záznamu získaného při situačním testování jako důkazního prostředku

Situační testování slouží k získání dostatečných důkazních prostředků pro diskriminační spor proti diskriminující osobě. Považuji proto za vhodné vyjádřit se k otázce přípustnosti zvukových záznamů získaných při situačním testování v soudním řízení.

V souvislosti se situačním testováním nelze hovořit o provokaci, neboť při něm nedochází k navádění k porušování zákonů. České soudy v již řešených sporech vyjevily, že je každý oprávněn ověřit si, zda může vykonávat nerušeně svá práva, a pokud k neoprávněnému zásahu do práv dojde, jsou jejich nároky shodné, jako kdyby se setkal s diskriminací nečekaně.

Aby bylo možné důkazní prostředky v následném soudním řízení použít, je nutné, aby při situačním testování nedošlo k porušení právních předpisů. Co se týče možnosti uplatnění záznamů jako důkazu u soudu, ustanovení § 125 zákona č. 99/1963 Sb., **občanský soudní řád**, ve znění pozdějších předpisů, provedení důkazu soukromě pořízeným zvukovým záznamem **nevylučuje**. Použití nahrávky telefonického hovoru pořízeného bez vědomí hovořících osob by mohlo být u soudu problematické s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 13. září 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05. Ústavní soud v něm vyjevil, že záznam telefonického hovoru fyzických osob je záznamem projevu osobní povahy a jako takový může být použit zásadně pouze se svolením osoby, která je účastníkem tohoto hovoru. Při aplikaci závěru, k němuž Ústavní soud došel, je však nutné postupovat restriktivně. Použití důkazu utajenou nahrávkou ze strany soukromé osoby je totiž omezeno pouze ochranou soukromí.

Ochranu soukromí ale nelze aplikovat na případy, kdy projevy osob nemají osobní povahu. Osobní povahu totiž nemají zejména projevy související s výkonem povolání, což je i v tomto případě pořízená nahrávka. Pořízené nahrávky telefonických hovorů tak v soudním řízení přípustné jsou.

D - Závěry

Dospěla jsem k závěru, že šetřené realitní kanceláře, respektive jejich jednotliví makléři, se dopustili **přímé diskriminace** z důvodu etnicity zájemců o bydlení, a to tím, že nezprostředkovali romským zájemcům prohlídku bytu, ač byl byt nabízen k pronájmu. V případě, že by se potvrdila tvrzení realitních makléřů

⁹ Floyd-Mayers v. American Cab Co., 732 F. Supp. 243, 245 (D.D.C. 1990). Shrnutí v angličtině: Isabelle Rorive. Proving discrimination cases, the role of situation testing. s. 44. Dostupné z: http://www.migpolgroup.com/public/docs/153.ProvingDiscriminationCases_theRoleofSituationTesting_EN_03.09.pdf.

ohledně instrukcí vlastníků bytů, dopouštěli by se vlastníci svým jednáním **navádění k diskriminaci**.

Přestože jsem se ve svém šetření zabývala podnětem sociální pracovnice, která se stýká s diskriminací Romů pouze zprostředkovaně skrze své klienty, domnívám se, vzhledem ke shromážděným důkazům a zjištěným skutečnostem, že v případě opakování situace zde navozené situačním testováním dochází v praxi s největší mírou pravděpodobnosti k popsanému diskriminačnímu jednání. Z těchto důvodů považuji za důležité se touto problematikou i nadále zabývat, například formou výzkumu nebo spolupráce se sdruženími realitních kancelářů.

Dále jsem se zabývala otázkou, zda lze jednání hodnotit jako diskriminační i přesto, že v tomto případě nevystupuje skutečná oběť, nýbrž situace byla navozena uměle. Dospěla jsem k výše odůvodněnému závěru, že z pohledu ADZ není rozhodné, zda osoba chce službu skutečně využít, či ne. Odkazuji přitom mimo jiné na závěry švédského a amerického soudu, které shodně dovodily, že návrh na zahájení řízení pro diskriminační zacházení může být podán i tehdy, pokud osoby, které byly diskriminovány, nejsou skutečnými oběťmi. Rovněž Soudní dvůr Evropské unie konstatoval, že již pouhý inzerát - pokud se přičí zákazu diskriminace - může být diskriminační, aniž by jím byla nějaká osoba skutečně poškozena.

Považuji za vhodné se nyní vyjádřit ke shromážděným důkazům a možnostem soudního řízení s jednotlivými společnostmi.

(1) Reality A.

V tomto případě mohu konstatovat, že pořizovaný záznam svědčí o diskriminaci z důvodu etnicity při poskytování služeb. Proti realitní makléřce E. N. byla sociální pracovnicí, Romkou, která prováděla situační testování, podána žaloba. Nepřísluší mi proto blíže hodnotit jednání žalované, neboť to je úkolem soudu. Mohu pouze uvést, že se žalobkyně cítí dotčena jednáním žalované, a proto v souladu s ustanovením § 10 ADZ požaduje omluvu a náhradu nemateriální újmy ve výši 100.000,- Kč. Pouze na okraj si dovoluji se vyjádřit k otázce neznámého kolegy, jenž byl pověřen vyřízením telefonátu. Jelikož je poskytování realitních služeb volnou živností,¹⁰ jsou všechny osoby poskytující realitní služby evidovány v živnostenském rejstříku. Na stejné adrese, jako realitní kancelář Reality A.,¹¹ jsou evidováni pouze tři osoby oprávněné poskytovat realitní služby. Mimo již zmíněné paní E. N. to je pan A. N. a paní I. K. Jediný muž pracující v rámci kanceláře Reality A. tak je s největší pravděpodobností pan A. N., který je pravděpodobně i oním kolegou paní N., který vyřizoval telefonát sociální pracovnice.

(2) Reality B., s. r. o.

Ač v přepisu rozhovoru je uvedeno jméno makléře, ze záznamu hovoru patrné není. Bylo by tak možné žalovat realitní kancelář, jakožto osobu odpovědnou za jednání svých zaměstnanců v rámci výkonu jejich zaměstnání, avšak ze záznamu

¹⁰ Srov. ustanovení § 25 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů a bodu 58. přílohy č. 4 živnostenského zákona.

¹¹ sídlem qq

nevyplývá jakékoliv spojení mezi společnostmi Reality B., s. r. o., a hovořícím makléřem. Proto považuji podání žaloby za neúčelné.

Přesto mohu konstatovat, že pořizený záznam svědčí o diskriminaci z důvodu etnicity při poskytování služeb.

(3) Reality C., s. r. o.

V tomto případě sice nahrávka obsahuje jméno makléřky, avšak neprokazuje bez pochybností, že jde skutečně o makléřku V. Č. ze společnosti Reality C., s. r. o., neboť jediným identifikačním údajem o hovořící makléřce je její příjmení. Přitom jen Realitní komora České republiky, o. s., eviduje 4 makléřky tohoto příjmení. O úspěšném použití takového důkazu v soudním řízení proto lze důvodně pochybovat, a proto nepovažuji podání žaloby v této věci za účelné.

Přesto mohu konstatovat, že pořizený záznam svědčí o diskriminaci z důvodu etnika při poskytování služeb.

Z uvedených skutečností lze pro další situační testování vyvodit zkušenost, že je nezbytné, aby testovaná osoba byla na záznamu nezaměnitelně identifikovatelná. Nezaměnitelným označením osoby je podle mého názoru kombinace alespoň dvou údajů (například příjmení osoby, lépe ale celé jméno, a název realitní kanceláře, pro niž pracuje). Pokud se osoba dostatečně neidentifikuje sama, lze doporučit se jí přímo zeptat (například: „Hovořím s paní/panem XY z realitní kanceláře QW?“).

Ačkoliv získaný důkazní materiál v některých případech nepovažuji za dostatečný pro úspěšné soudní řízení, domnívám se, že vypovídá o situaci v oblasti zprostředkování nájmu Romům. Proto jsem se rozhodla vyzvat nejen dotčené realitní kanceláře, ale i významná sdružení realitních kancelářů k dodržování zákona a pokusit se zahájit s nimi dialog ohledně ochrany práva na rovné zacházení při veřejném zprostředkování bydlení. Takové řešení považuji za efektivní, neboť jak ukázal tento případ, realitní makléři se zaštiťují přáním majitele nemovitosti v domnění, že sami se ničeho nedopouští. Věřím proto, že budou-li makléři poučeni, napomůže to snížení diskriminace. V opačném případě lze na jednotlivé subjekty působit nepřímo formou kontrol ze strany České obchodní inspekce.

V neposlední řadě bych ráda zmínila, že velmi vítám snahu Poradny Y. formou podnětů České obchodní inspekci a antidiskriminačních žalob. Česká obchodní inspekce, konkrétně Inspektorát pro kraj X. a Z., provedla na základě podnětu Poradny kontrolu třech podezřelých subjektů,¹² přičemž se dvěma z nich bylo zahájeno správní řízení o uložení pokuty.¹³ Poradna rovněž podala tři antidiskriminační žaloby proti různým realitním kancelářím, z nichž jedna směřuje, jak jsem uvedla, proti šetřené Reality A., respektive paní E. N., jakožto živnostníci poskytující realitní služby pod názvem Reality A., které nejsou právnickou osobou. O žalobě nebylo doposud rozhodnuto, a proto budu tento případ i nadále se zájmem sledovat.

¹² Reality D., sídlem ooo. Reality E., sídlem mmm. Reality F. s. r. o., sídlem ccc

¹³ Jde o kancelář Reality D. a kancelář Reality F.

O svých zjištěních a závěrech informuji představitele označených realitních kanceláří a žádám je o sdělení stanoviska do **30 dnů** od doručení zprávy.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)